

اقتصاد دریا

«» **خلیج فارس** «»

خلیج فارس پس از جنگ سرد

دکتر هما یون الهی - جنگ سرد با شکست اشغال آذربایجان ایران توسط اتحاد جماهیر شوروی بلافاصله بعد از جنگ دوم جهانی شروع و با شکست اشغال افغانستان توسط این دولت خاتمه یافت. در سال‌های جنگ سرد، منطقه خلیج فارس یکی از محورهای اصلی

این جنگ بود.

با توجه به اینکه حضور قدرت‌های غرب و در رأس آن آمریکا در منطقه به بهانه بازدارندگی شوروی بود، به نظر می‌آمد با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و پایان جنگ سرد، حضور مداخله‌گران غرب در منطقه نیز پایان یابد. اما به دلایل مختلف، از جمله وجود ذخایر انرژی، اختلافات ارضی و مرزی، نگرانی‌های امنیتی، منبع سرمایه‌گذاری، بازار تسلیحات، وجود ثروت ناشی از فروش نفت، بازار مناسب، موقعیت ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک، پایان جنگ سرد نه تنها مداخله غرب در منطقه را پایان نداد، بلکه بر عکس کشورهای غربی و به خصوص آمریکا، فرصت را برای سلطه کامل بر منطقه مناسب یافتند.

تحت این شرایط است که منطقه خلیج فارس با شدت بیشتری، همچنان به عنوان یک مرکز و محور منازعات و رقابت‌ها باقی مانده است. در اینجا بررسی مسایل خلیج فارس در دوران بعد از جنگ سرد را در دو بخش مورد توجه قرار می‌دهیم. بخش اول سیاست‌های دولت‌های فرامنطقه‌ای و آثار این سیاست‌ها در منطقه شامل آمریکا، اروپا، چین، روسیه و ... و بخش دوم دولت‌های منطقه‌ای شامل ایران، عراق و شبه جزیره عربستان.

۱- دولت‌های فرامنطقه‌ای و خلیج فارس

الف - ایالات متحده آمریکا

- سیاست «احیای وضع گذشته» در مقابل «سیاست سد نفوذ»

آمریکا از جنگ جهانی دوم قوی‌تر از پیش خارج شد ولی هنوز به علت وجود اتحاد جماهیر شوروی، اقتدر قوی نبود که بتواند جهان را بر اساس خواست خود نظم دهد. البته داشتن بمب اتمی و به کارگیری آن در ژاپن این امید را به آمریکا داد که بتواند خواست خود را به جهان دیکته کند، اما دست یافتن شوروی به بمب اتم و شکست رژیم دست‌نشانده آمریکا در چین (چیانگ‌کای چک ۱۹۴۹) این کار را برای آمریکا مشکل نمود. در نتیجه در طبقه حاکمه آمریکا دو نظریه به وجود آمد:

۱- اعمال سیاست احیای وضع گذشته که در این زمان به مفهوم شکست اتحاد جماهیر شوروی و مانو در چین به هر قیمت ممکن بود.

۲- اعمال سیاست سد نفوذ.

اختلاف بین این دو گروه در سال‌های پس از آن وجود داشت به طوری که طی جنگ کره دولت ترومن تا حد به کارگیری بمب اتم پیش رفت و مک آرتور از به کارگیری بین ۳۰ تا ۵۰ بمب هسته‌ای بر روی مرزهای کره -منچوری طرفداری می‌کرد.

در بحران موشکی کوبا در ۱۳۴۱ (۱۹۶۲)، بخشی از ارتش طرفدار به کاربردن تسلیحات هسته‌ای علیه شوروی بود. همینطور در جنگ علیه ویتنام برخی از رهبران ارتش آمریکا از به کارگیری بمب اتمی حمایت می‌کردند.

اما در این دوره گروه طرفدار سیاست سد نفوذ تسلط داشتند. هر چند نویسندگانی همچون دیوید نورث اعتقاد نداشتند که شوروی با سیاست‌های بازدارندگی و سد نفوذ آمریکا تحت کنترل قرار گرفته بود بلکه برعکس آمریکا از ترس واکنش شوروی از دنبال نمودن سیاست سلطه بر جهان باز ایستاده بود. آنچه که باعث شد در این دوره سیاست سد نفوذ حاکم شود شکوفایی اقتصادی دوران بعد از جنگ از ۱۳۳۶ تا ۱۳۵۲ (۱۹۴۷ تا ۱۹۷۳) بود که باعث قدرت گرفتن قدرت‌های سرمایه‌داری شد. اما این وضع در نیمه دهه ۱۳۵۰ (دهه ۱۹۷۰) تغییر کرد و کشورهای سرمایه داری به یک دوره جدید عدم توازن وارد شدند که توانستند از آثار سوء آن بگریزند. در دهه ۱۳۵۰ (دهه ۱۹۷۰) از یک سو آمریکا شکست‌های متعددی را تحمل نمود، مانند: شکست در ویتنام در ۱۳۵۱ (۱۹۷۲) فرو ریختن ترتیبات امنیتی در منطقه خلیج فارس در اثر پیروزی انقلاب اسلامی ایران ۱۳۵۷ (۱۹۷۹) نفوذ نیروهای کمونیستی در افغانستان، یمن و ... نفوذ شوروی در عراق و .....

آغاز رکود اقتصادی پایدار در آمریکا

از سویی دیگر جهان سوم براساس مؤلفه‌های زیر به سمت انسجام و خوداتکایی پیش می‌رفت:
تشکیل اوپک و افزایش قیمت نفت در ۱۳۵۲ (۱۹۷۳)
نوید امکان تسلط جهان سوم به منابع خود در همه زمینه‌ها را می‌داد.

تحریم نفتی موفقیت آمیز کشورهای عربی علیه غرب در ۱۳۵۲ (۱۹۷۳)

تصویب قطعنامه نظم نوین اقتصاد جهانی در ۱۳۵۳ (۱۹۷۴) در سازمان ملل متحد

افزایش تقای کشورهای جهان سوم برای عادلانه‌تر نمودن مبادلات اقتصادی جهان ...

مجموعه‌ای از این عوامل باعث تغییر جهت سیاست خارجی آمریکا از «سد نفوذ» به «احیای وضع» گذشته شد. تا جایی که در سال ۱۳۵۴ (۱۹۷۵) صحبت از به

کارگیری نیروی نظامی علیه خاورمیانه بود. در این میان دولت کارتر به تحریک مسلمانان در روسیه پرداخت و گروه‌های اسلامی نظیر اسامه بن لادن و دیگر گروه‌های اسلامی ضد کمونیست به وجود آمدند.

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

«»

امنیتی، گذر از خام‌فروشی را یکی از برنامه‌ها دانست و بیان کرد: ایجاد صنایع فرآوری آبزیان در استان بوشهر شتاب گرفته که با تکمیل زنجیره ارزش آبزیان زمینه ایجاد ارزش افزوده این محصول فراهم می‌شود.

لزوم معرفی ظرفیت‌های حوزه آبزیان

برای تبادل اطلاعات، حرکت به‌سوی یک اقتصاد باز و رو به رشد، جهش صادراتی، نگاه مدبرانه به خواسته‌ها و علایق مشتریان و رصد کردن مداوم سلاقی آن‌ها، ارزیابی کارشناسانه بازارهای مختلف و دستیابی به دانش و تکنولوژی روز دنیا و پدیده‌های نوین علم و صنعت و انتقال فناوری باید این محصول معرفی شود. یکی از مهم‌ترین ابزارهای بازاریابی و شناسخت بازارهای جدید و ارزیابی بازارهای موجود و نوعی خودارزیابی از وضعیت حضور هر مجموعه در بازارهای داخلی و خارجی حضور در نمایشگاه است. به گفته حسین نامور مدیرعامل شرکت نمایشگاه‌های بین‌المللی استان بوشهر، این استان در عرصه تولید محصولات خرما، گوجهرنگی، میگو، ماهی، صنایع دریایی از توانمندی بالایی برخوردار است و نمایشگاه آبزیان در بوشهر از ۱۹ تا ۲۲ دی‌ماه امسال با مشارکت فعالان این حوزه از ۱۵ استان و ۶۱ شرکت در بوشهر برگزار می‌شود. انتظار می‌رود که با تلاش و همت همه مسئولان زمینه برای تقویت زنجیره ارزش و توسعه صنایع فرآوری و بسته‌بندی آبزیان در استان بوشهر فراهم شود تا شاهد توسعه اشتغال و درآمدزایی و همچنین ارزآوری بهتر و بیشتر آن باشیم.

گفت: استان بوشهر چهار سال متوالی است که به‌عنوان تولید کننده و صادرکننده نمونه ملی میگوی پرورشی معرفی می‌شود. وی بیان کرد: نمایشگاه ملی آبزیان در بوشهر با حضور فعالان این عرصه از استان‌های مختلف در عرصه تولید، فرآوری، بسته‌بندی و صادرات دی‌ماه امسال برگزار می‌شود.

وی اضافه کرد: یکی از محورهای توسعه استان بوشهر پرورش آبزیان است که این مهم باید به صورت ویژه حمایت شود. ایجاد صنایع فرآوری آبزیان در استان بوشهر شتاب گرفته که با تکمیل زنجیره ارزش آبزیان زمینه ایجاد ارزش افزوده این محصول فراهم می‌شود

تکمیل زنجیره ارزش آبزیان

مدیرکل شسیلات استان بوشهر نیز به مهر اظهار داشت: یکی از ظرفیت‌های مهم استان تولید محصولات پرورشی در حوزه آبزیان است.

عقیل امنیتی تصریح کرد: انواع محصولات شامل میگو، ماهی، جلبک، کرم نرئیس، زالو و صدف در استان بوشهر تولید می‌شود. وی با اشاره به اینکه این استان قطب تولید میگوی پرورشی کشور معرفی شده است، خاطرنشان کرد: یکی از مشکلات حوزه پرورش ارانه و عرصه محصول میگوی پرورشی بدون توجه به فرآوری است که نمایشگاه آبزیان فرصت مهمی در عرصه آشنایی فعالان عرصه آبزیان با تجهیزات فرآوری فراهم می‌کند.

بازتاب

معاون آموزش و کارآفرینی جهاد دانشگاهی هرمزگان:

مرکز آموزش بندری و دریایی به زودی در هرمزگان راه‌اندازی می‌شود

معاون آموزش و کارآفرینی جهاد دانشگاهی هرمزگان گفت: مجوزهای مرکز آموزش بندری و دریایی هرمزگان در حال اخذ شدن است و این مرکز به زودی راه‌اندازی خواهد شد.

به گزارش اقتصادسراسرآمد، حمید یاسی پور، در نشست کارکنان جهاد با دبیر شورای اداری استان هرمزگان و معاون توسعه مدیریت و منابع انسانی استانداری هرمزگان که در سالن اجتماعات جهاددانشگاهی هرمزگان برگزار شد، معاونت آموزش و کارآفرینی را جزو قدیمی‌ترین و پیشروترین بخش‌های جهاد دانشگاهی دانست و اظهار کرد: جهاد دانشگاهی همواره اولین خدمات آموزشی در استان هرمزگان را ارائه کرده است.

وی با ذکر این نکته که جهاد دانشگاهی به عرصه‌های پر زمین مانده ورود خواهد کرد، عنوان کرد: سعی می‌کنیم که در حوزه‌هایی که سایر بخش‌ها ورود نمی‌کنند و نیاز دستگاه‌های اجرایی شناخته می‌شود ورود کنیم و اقدامات اثرگذاری راثبت کنیم.

معاون آموزش و کارآفرینی جهاد دانشگاهی هرمزگان با اشاره به فعالیت سه مرکز از جهاد دانشگاهی در سطح هرمزگان، مطرح کرد: دو مرکز در سطح شهر بندرعباس و یک مرکز هم در شهرستان رودان در حال فعالیت هستند. مرکز شماره دو متمرکز بر دوره‌های پزشکی است و مرکز ششم‌ه یک نیز مشغول برگزاری دوره‌های آموزشی کارکنان و دوره‌های عمومی است.یاسی پور افزود: برنامه‌ریزی‌های لازم برای راه‌اندازی مراکز قشم، حاجی آباد و بندر لنگه، میناب، بستک و ... انجام شده است و به زودی افتتاح خواهند شد.

وی با اشاره به لزوم استفاده از ظرفیت‌های دریایی و بندری استان هرمزگان، خاطرنشان کرد: مرکز آموزش‌های بندری و دریایی جهاد دانشگاهی در حال اخذ مجوز است و برنامه‌های ویژه آموزشی در این حوزه بندری و دریایی داریم.معاون آموزش و کارآفرینی جهاد دانشگاهی هرمزگان با اشاره به سرفصل‌های آموزشی جهاد دانشگاهی، تشریح کرد: دوره‌های آموزشی مختلفی در حوزه دیجیتال شامل مهارت کار با کامپیوتر، طراحی سایت، تولید محتوا، برنامه‌نویسی با موبایل، فوتوشاپ و ... در استان هرمزگان برگزار می‌شود و ظرفیت خوبی برای ارتقاء مهارت جوانان محسوب می‌شود.یاسی پوری، با اشاره به دیارتمان‌های تخصصی ارائه آموزش جهاد دانشگاهی هرمزگان، عنوان کرد: دیارتمان حسابداری و گمرک، دیارتمان علوم تربیتی، دیارتمان زبان، آکادمی خانواده، دیارتمان طب سسنی و دیارتمان ورزش از جمله دیارتمان‌های تخصصی برگزاری دوره‌های آموزشی جهاد دانشگاهی هستند که تا کنون نقش مهمی در ارتقاء مهارت و توانمندی جوانان و کارکنان هرمزگانی داشته است. وی با اشاره به برگزاری دوره‌های آموزشی کارکنان دستگاه‌های اجرایی، خاطرنشان کرد: دستگاه‌های اجرایی و ادارت، امور شهری و شهرداری‌های هرمزگان، امور روستایی و دهیاری‌های هرمزگان، صنایع مستقر در منطقه ویژه، صنایع بزرگ نفت و گاز، شرکت‌های بنادر شهید رجایی و باهنر و شرکت‌های مستقر در شهرک‌های صنعتی از جمله جامعه هدف معاونت آموزش جهاد دانشگاهی است.

مدیرکل بندر و دریانوردی مازندران

مدیرکل بندر و دریانوردی مازندران

سرمایه‌گذاری ۱۵ هزار میلیارد ریالی بخش خصوصی برای رونق گردشگری دریایی مازندران

مدیرکل بندر و دریانوردی مازندران از سرمایه‌گذاری ۱۵ هزار میلیارد ریالی بخش خصوصی به منظور راه‌اندازی سایت و رونق گردشگری دریایی در این استان خبر داد.

به گزارش اقتصادسراسرآمد، سعید کیاکجوری در گزارشی به رسانه های استان افزود: برای نخستین بار این اتفاق با هدف توسعه سفرهای دریایی در میان بندار خطه شمال کشور رخ داده و در این ارتباط فرایند اداری تفاهم میان سرمایه‌گذار و سازمان بندر و دریانوردی گام نهایی را سپری می‌کند و قرار است این سایت در بندر فریدونکنار در فضایی به گستره حدود ۱۴ هکتار راه‌اندازی شود.

استان مازندران به خاطر برخورداری از موقعیت‌های ممتاز در حوزه گردشگری، آثار طبیعی و تاریخی در تمامی فصول سال پذیرای میلیون‌ها مسافر و گردشگر است که طبق نظر سنجی حدود ۹۰ درصد مسافران و گردشگران برای بهره‌مندی از دریا و جنگل‌های هیرکانی به خطه شمال و این استان سرسبز روی می‌آورند که از داشتن سایت گردشگری دریایی بی‌بهره است.

مدیرکل بندر و دریانوردی استان مازندران گفت: راه‌اندازی سایت یکی از راهبردهای دولت سیزدهم بوده و بنابراین برای تحقق این راهبرد یکی از ماموریت‌ها و رسالت‌های سازمان بندر در این حوزه است و امیدوارم اسناد تفاهم‌نامه ساخت این سایت آماده‌شده در هفته حمل و نقل سال جاری با طرف بخش خصوصی امضا و مبادله شود.

کیاکجوری، تولید تجهیزات آزمایشگاهی با اعتباری بالغ بر چهار هزار میلیارد ریال را از دیگر طرح‌های در حال اجرا با همکاری بخش خصوصی در منطقه ویژه اقتصادی بندر نوشهر معرفی کرد و ادامه داد: با بهره‌برداری از این طرح بستر برای اشتغال دست کم ۲۵۰ نفر به صورت مستقیم در این خطه غربی استان فراهم می‌شود. قرارداد ساخت این واحد تولیدی هم در اول دی‌ماه سال گذشته میان سازمان بندر و دریانوردی با این سرمایه‌گذار امضا شده و براساس برنامه‌های تعریف‌شده قرار است سرمایه‌گذار حدود ۲ سال این طرح را به سرانجام برساند.

سرمایه‌گذار و مجری این طرح در آیین امضای قرار داد به رسانه‌ها گزارش داد: قرار است ۱۸۰ قلم محصولات تشخیصی بر پایه تازه‌ترین تکنولوژی روز دنیا تولید شود که تاکنون مجوز ۱۵ قلم آن را دریافت کرده است و افزون بر آن خطوط مرکب انتقال مواد اولیه هم از طریق خزر وارد کند و محصولات را به کشورهای CIS صادر نماید.

مدیرکل بندر و دریانوردی استان مازندران همچنین از تخلیه و بارگیری ۹۵۰ هزار تن کالا در بندر نوشهر و فریدونکنار از ابتدای سال جاری تاکنون خبرداد و گفت: در مجموع این مقدار کالا نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۸۴درصد رشد داشته است.